

Den engelske Statsgæld.

Af

Cand. mag. Nic. Hertel Wulff.

Fra Slutningen af det 17de Aarhundrede fremtræder Statsgælden som et regelmæssigt Led i den engelske Finansforvaltning. Allerede fra Begyndelsen af samme Aarhundrede gør Stuarterne mere eller mindre hæderlige Forsøg paa at skaffe Penge — da Vejen til Parlamentet oftest er for ydmygende — men efter 1650 har Regeringen dog ad lovlig Vej, særlig ved de londonske Guldsmedes Mellemkomst, faaet ordnet flere Laan, sædvanlig til en Rente af 8 % p. a.

Under en Proces mod Regeringen, anlagt af besvegne Bankiers, naaede man 1694 til en Overenskomst, i Følge hvilken Staten skulde forstrækkes med et Laan paa £ 1,200,000, at forrente med 100,000 £ p. a. (8 % Rente og 4,000 £ i Omkostninger), imod at Kreditorerne forenede i en Korporation fik Ret til at oprette den privilegerede »Bank of England«. Krigen med Frankrig gjorde det i den følgende Tid nødvendigt for Regeringen at optage flere Laan til 7 à 8 %, og da Georg d. 1ste 1714 kom paa Tronen, beløb den samlede Gæld sig til c. 44 Mill. £.

Ejendommelig for den engelske Statsgæld endnu den Dag i Dag er den Form, hvorunder en saa stor Del opføres, nemlig som Annuiteter. Denne Maade at stifte Gæld paa har været anvendt saa længe, man overhovedet kan tale om en regelmæssig og ordnet Statsgæld, og var for det meste ordnet som almindelig Livrente eller som Tontiner. I Stedet for, at Staten gav Laangiveren en Forskrivning, solgte den ham en Annuitet, d. v. s. Retten til den aarlige Udbetaling af en vis Sum. Annuiteten kunde være enten ophørende eller vedvarende (terminal, perpetual annuity), og saa almindelig var denne Gældsform bleven, at der allerede 1711 til Forrentning af Annuiteter medgik 912,596 £, medens Forrentningen af den konsoliderede Gæld androg 678,204 £.

Da Grundlaget for disse Laan var Overenskomster mellem de enkelte Personer og Staten, maatte det snart vise sig ønskeligt at faa denne Mængde Individuallaan ind under mere ensartede Former, og i Løbet af det 18de Aarhundrede blev det derfor ogsaa almindeligt, at man forbandt Annuitetslaan med en stedse varende Renteudbetaling.

Det mest betydningsfulde Skridt i denne Retning var den bekendte Regeringsakt af 1751, hvorved de da bestaaende Annuiteter bleve omsatte til ensartede Obligationer, der nu benævnes consols (consolidated annuities). Hermed ophørte dog ingenlunde den Praksis at ordne Laanene som Annuitetslaan, senere Finansministre har tværtimod anvendt denne Form i et saadant Omfang, at den endnu udgør c. $\frac{1}{12}$ af den samlede Gæld.

Iøvrigt er det i den engelske Statsgælds Historie

værd at lægge Mærke til det Tidsspænd, i hvilket Finansstyrelsen laa i Sir Robert Walpoles Hænder (1721—42), og det af to Grunde. Ham var det, der paa engelsk Grund omplantede det hollandske »Funderingssystem«, og ved hans energiske Politik lykkedes de første betydelige Konverteringer, der for flere Laans Vedkommende bragte Renten ned til 3 à 4 %.

Det første »sinking fund« blev frembragt derved, at Robert Walpole til et samlet Fond henlagde det Overskud, som de til visse Statslaans Forrentning bestemte Statsintrader havde givet, og ofte blev ved nye Laans Stiftelse én eller et Par Procent af Laanet indsat i Fondet og forrentet sammen med den øvrige Gæld, hvis Amortisation da var overgivet Fondet. »The sinking fund« fik hurtig en saadan Anseelse, at man i Stedet for at tage af disse Statens egne Midler hellere stiftede ny, ufordelagtig Gæld. Allerede rent teoretisk er dette Funderingssystem en Fiktion, og fuldstændig illusorisk bliver det, naar man opretholder det samtidig med, at man gaar til nye Laan. Den ældre Pitt anvendte ganske sine Forgængeres Princip paa dette Punkt, men kom stadig i større Vanskelighed derved, da han flere Gange afsluttede Laan til høje Renter i Haab om hurtigt og let at faa dem afbetalt ved Hjælp af Fondet.

Foruden denne nu ret enestaaende Anvendelse af sinking fund benyttes i England endnu en i andre Lande kun provisorisk brugt Gældsform, den »svævende«, hvorunder er indbefattet de i meget stort Omfang anvendte Kreditbeviser.

Under de meget urolige Forhold i Slutningen af det 18de og i Begyndelsen af det 19de Aarhundrede

forøgedes Gælden stadig, saa at den i 1815 har naaet en Højde af 885 Mill. £ med en dertil svarende Rente af 32 Mill. £, men takket være den engelske Regerings Forsigtighed, den lange Fredsperiode i forrige Aarhundrede og ikke mindst selve Landets Fremgang er Gælden stadig i det store og hele gaaet ned lige indtil den sidste sydafrikanske Krig.

I Tiden fra 1815 til Dronning Victorias Tronbestigelse bliver Gælden nedbragt til 853 Mill. £, og skønt den funderede Gæld flere Gange i de følgende Aar forøges, mest dog ved Konsolidering af den svævende, beløb den samlede Gæld sig dog kun til 805 Mill. £ i 1854. Amortisationen havde saaledes i 18 Aar nedbragt Gælden med henimod 50 Mill. £. I samme Tidsrum foretoges flere Konverteringer, hvorved den samlede Rentebesparelse var godt 3 Mill. £.

Under Krimkrigen blev det indtil 1855 opretholdt sinking fund forbrugt, og Gælden steg med 37 Mill. £ til et Beløb af 842 Mill. £.*) Men herefter begynder Finansstyrelsen en lang Række Operationer med det Formaal at indkøbe de 3 $\frac{0}{10}$ consols. som Sparekasser, Kreditforeninger o. l. maatte ligge inde med, og ombytte dem enten med almindelige Annuiteter eller med consols til 2 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ med en Præmie, bestaaende af en Annuitet med en gennemsnitlig Varighed af 20 Aar. I 1876 var Gælden da reduceret til 776 Mill. £. I dette Aar bestemte man at anvende en fast, aarlig Sum til Forrentning af og Omkostninger ved Gælden, at henlægge det overskydende Beløb til et nyt »sinking fund«, samt endelig at afkøbe Khediven de ham

*) Under Krigen stiger Skattefoden til den i 1842 indførte income and property tax til 14 d. pr. £.

tilhørende Aktier i Suez Kanalen. De 4 Mill. £, der udgjorde den dertil nødvendige Købesum, bleve laante ved Hjælp af »treasury bills«, indløselige i Løbet af 36 Aar. Disse Aktier bleve i det sidste Statsregnskab opførte til en Værdi af 28 Mill. £, og Finansoperationen maa saaledes betragtes som særlig heldig.

Krigene i Afghanistan, den første sydafrikanske Krig og Begivenhederne i Orienten øve naturligvis deres Indflydelse paa Finanserne, men ikke desto mindre kan Gladstone dog med en mindre Konvertering i 1885 forberede den store af Goschen i 1888 begyndte og i 1893 tilendebragte Konvertering. Ved denne Lejlighed blev c. 560 Mill. £ 3 $\frac{0}{10}$ consols, hvorefter største Delen bestod af gammel før 1815 stiftet Gæld, nedbragt til 2 $\frac{3}{4}$ $\frac{0}{10}$ consols; fra April 1903 vil Renten blive nedsat til 2 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$, men yderligere Nedsættelse kan da ikke finde Sted før 1923. Bankprovisionen var $\frac{3}{4}$ $\frac{0}{10}$, og den for Staten opnaaede Rentebesparelse er fra 1888—1903 410,000 £ aarlig, og fra 1903 820,000 £. Da disse Operationer vare tilendebragte, udgjorde den samlede Gæld 674 Mill. £, og dette Beløb er i 90'erne gaaet ned til 635 (1899), hvilket vil sige, at Gælden siden 1815 er formindsket med 250 Mill. £.

Krigen i Transvaal bringer imidlertid et fuldstændigt Omsving i denne nedadgaaende Bevægelse. Fra 1899 til $\frac{31}{3}$ 1902 bliver Byrden 133 Mill. £ større, og den samlede Gæld kan altsaa paa nævnte Tidspunkt angives til c. 768 Mill. £, men karakteristisk for de engelske Pengeforhold er det, at Sir Michael Hick Beach midt under Krigen og efter at »the sinking fund« ganske er opbrugt, dog kan konvertere 15 Mill. £ consols tilhørende Sparekasser til en Serie Annuiteter ophørende

i 1922 og 1923. Af ovennævnte Forøgelse paa 133 Mill. £ falder godt 60 Mill. paa Aaret $^{31/3}$ 1901— $^{31/3}$ 1902, og efter dette Tidspunkt er Gælden endda forøget med 32 Mill. £ i consols, samtidig med at den svævende Gæld stadig forøges. I Øjeblikket er Statsgælden i England altsaa over 800 Mill. £. Forøgelsen fra Aar til Aar vil ses af følgende Tabel:

Aar	Funderet Gæld	Annuiteter paa Tid	Svævende Gæld	Anden Gæld*)	Tilsammen
	Mill. £	Mill. £	Mill. £	Mill. £	Mill. £
1891	579,4	68,4	36,1	1,8	685,9
1896	589,1	49,3	9,9	4,0	652,5
1897	587,7	44,9	8,1	4,1	644,9
1898	585,8	40,5	8,1	3,8	638,2
1899	583,1	36,2	8,1	7,4	635,0
1900	552,6	60,2	16,1	10,1	639,1
1901	551,1	61,7	78,1	14,7	705,7
1902	609,6	63,2	75,1	20,5	768,4

Heraf fremgaar det, at medens man i Krigens første Aar skaffede de nødvendige Midler ad den hurtigste Vej ved den svævende Gæld, har man i de sidste to Aar set sig nødsaget til at forøge den konsoliderede Gæld. I Forbindelse med denne Tabel vil en Oversigt over Kurserne paa consols have Interesse. Gennemsnits-Kursen udgjorde i Aarene:

1896....	$110^{3/4}$	1899....	$106^{7/8}$
1897....	$112^{13/32}$	1900....	$99^{5/8}$
1898....	$110^{11/16}$	1901....	$94^{1/4}$

*) Herunder er indbefattet nogle Laan stiftede til Afholdelse af nogle specielle Udgifter: Opførelse af Kaserne, militære Arbejder, Jernbane i Uganda etc.

Ihvorvel Krigen her maa siges at have været den stærkest virkende Faktor, maa man dog ikke undervurdere den Virkning, som Konverteringen d. 5. April 1903 i alle Tilfælde vilde have haft.

Anmærkning. I Forbindelse med foranstaaende kan til Belysning af den hele finansielle Situation nogle enkelte karakteristiske Tal fra de sidste Aars Statsregnskaber maaske være af Interesse. Den samlede Statsindtægt og Udgift bevægede sig saaledes:

Aar	Indtægt Mill. £	Udgift Mill. £	Overskud (+) Underskud (-) Mill. £
1895—96	102.0	97.7	+ 4.2
1896—97	103.9	101.4	+ 2.5
1897—98	106.8	102.9	+ 3.7
1898—99	108.3	108.2	+ 0.1
1899—1900	119.8	133.7	- 13.9
1900—1901	130.4	183.5	- 53.2
1901—02	143.1	195.5	- 52.5

Stigningen paa Udgiftssiden vil selvfølgelig være at søge under Hærvæsenet. Udgiften til denne Post var:

1897—98	19.3	Mill. £
1898—99	19.9	—
1899—1900	43.5	—
1900—01	91.5	—
1901—02	92.2	—

Indtægtssiden faar sin Forøgelse dels ved Tolden og dels ved den forhøjede Indkomstskat:

	Told	Income and property tax
1897—98	21.8 Mill. £	17.2 Mill. £
1898—99	20.8 —	18.0 —
1899—1900	23.8 —	18.7 —
1900—01	26.2 —	26.9 —
1901—02	30.9 —	34.8 —

Naar income and property tax i det sidste Aar indbringer to Gange saa meget som i det femte Aar før, skyldes dette den forhøjede Skattefod. Stigningen heri vil fremgaa af følgende:

	d. pr. £		d. pr. £
1897	8	1900	12
1898	8	1901	14
1899	8	1902	15

Skattefoden i 1902, svarende til $6\frac{1}{4}\%$, var saaledes højere end nogensinde før.